

3. Экономика строительства: ученик / под общей ред. И.С. Степанова. – 3-е изд., доп. и перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2007. – 620 с.;
4. Соха Ю.І., Процак К.В. Формування будівельного ринку в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2451/1/28.pdf>;

МАРКЕТИНГОВА ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЯКОСТІ ВОДОПОСТАЧАННЯ У м. ХАРКОВІ

Миренкова Р.І., Малий В.В., Слободянюк М.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Життя людини напряму залежить від запасів прісної води, на які припадає лише 2,5 % гідросфери. Вода є важливою складовою частиною всього живого. Організм дорослої людини на 70 % складається з води, а ембріона – на 97 %. В емалі зубів сконцентровано 10 % води, у нервових клітинах – до 85 %, плазмі крові – 92 %, склоподібному тілі – 99 % води. Для нормальної роботи усіх систем людині щодоби потрібно від 1,5 до 3 л води, у жарких кліматичних умовах – 3-3,5, у разі роботи на відкритому повітрі в умовах підвищеної вологості за температури повітря 39-40° С – 6-6,5 л на добу. За усе своє життя людина споживає в середньому 50-60 т прісної води. За своє життя людина споживає в середньому біля 60 т прісної води.

Запаси води надзвичайно великі: на кожного жителя нашої планети в середньому припадає 274 млн. куб. м. води. Але, 97,5 % її сконцентровано у світовому океані, а тому не може бути придатною для споживання. Кількість прісної води на планеті становить 35 млн. км³ або 2,5 % всієї гідросфери. На кожного жителя в середньому припадає 7 млн. м³ води. Більшість її (майже 69 %) важкодоступна для людини, оскільки зосереджена в льодовиках Арктики, Антарктики, Гренландії і на гірських хребтах. Ще близько 30 % прісної води є у водоносних підземних горизонтах і лише 0,3 % – у річках, озерах і болотах. За оцінками ООН, 1,1 млрд. чоловік на Землі не мають достатнього доступу до чистої питної води, а 2,6 млрд. людей не мають достатнього доступу до води для засобів гігієни. Прогнозується, що

до 2020 р. використання води збільшиться на 40% і до 2025 р. 2 людини з 3 будуть відчувати нестачу води.

Доступна і якісна вода відіграє дуже важливу роль на всьому життєвому шляху людини. Від хвороб, пов'язаних із дефіцитом води та антисанітарією, у світі потерпає щорічно 250 млн. людей та помирає 2,2 млн. чоловік. З цієї ж причини щоденно помирає 6000 дітей., 1 млрд. чол. не мають доступу до безпечної питної води, 2,6 млрд. людей не забезпечені належними умовами санітарії

За запасами місцевих водних ресурсів (1 тис. м³ на 1 особу) Україна – одна з найменш забезпечених країн у Європі (Швеція – 2,5 тис. м³, Великобританія – 5 тис. м³, Франція – 3,5 тис. м³, Німеччина – 2,5 тис. м³, Європейська частина колишнього бувшого СРСР – 5,9 тис. м³). Найбільші у світі водні ресурси на душу населення має Ісландія – понад 600 тис. м³, а найменші – Бахрейн – 7 м³.

За даними світової статистики питна вода належної якості доступна для 94%, а санітарні зручності – для 81% жителів міських територій, а на селі – тільки для 71% і 37%, відповідно. Іншими словами, для 29% сільського населення світу недоступна питна вода належної якості, а для 63% – санітарні зручності.

В даний час Німеччина є однією з найпрогресивніших країн в Європі і у всьому світі у області водної техніки і управління водними ресурсами. Це розповсюджується не тільки на охорону водоймищ із забезпеченням додаткового догляду, наприклад, за рахунок добре розвиненої мережі каналізаційних об'єктів з високим ступенем під'єднання споживачів, але також і на економічну витрату питної води. Аналіз показує, що вода є одним з найдешевших та якісних продуктів в Німеччині. Середня ціна на воду для домашніх господарств складає 1,98 євро/м³ питної води вищої якості. В Німеччині на людину забезпечується 130 л води в день або біля 3,9 куб. м в місяць (в Україні норма – 10,8 куб. м). Втрати води складають в середньому лише 9 %. Біля 6000 підприємств в Німеччині відповідають за водопостачання і 8000 підприємств – за видалення стічних вод. Водозабір здійснюється з трьох видів вихідної води: ґрунтова і джерельна вода (73%), поверхнева вода (22%), береговий фільтрат (5%). Природних запасів води цілком достатньо для Німеччини.

Водопровідно-каналізаційні підприємства є органічною частиною сучасних міст і поселень, без яких неможливе їх існування та розвиток. Вони забезпечують населення, підприємства і організації питною водою та разом з цим здійснюють відведення стоків з каналізаційних об'єктів за межі міських територій. За даними Держкомстату України загальна протяжність водопровідних мереж становить 86 тис. км, з них понад 21 тис. км (25%) знаходиться в аварійному стані. Основним критерієм якості питної води є її вплив на здоров'я людини. Нешкідливість води характеризується відсутністю в ній токсичних і шкідливих для здоров'я домішок антропогенного та техногенного походження. 20% проб води не відповідають гігієнічним вимогам за санітарно-хімічними показниками і 13% – за мікробіологічними показниками.

Загальнодержавна програма «Питна вода України на 2006-2020 рр.» направлена на реалізацію державної політики по забезпеченню населення якісною питною водою відповідно до Закону України "Про питну воду і питне водопостачання"

Водопостачання – комплекс інженерних споруджень призначених для забору води із джерела, її очищення, зберігання, створення необхідного напору, транспортування до місця споживання й розподілу води між споживачами. Існує дві системи водопостачання населених місць централізована (водопровід) і децентралізована, або місцева. При централізованій системі водопостачання подача води споживачеві відбувається по трубах, при місцевій за допомогою різної тари: цебер, бочок, автоцистерн. Переваги централізованого водопостачання незаперечні, тому що ця система дозволяє за допомогою ряду споруджень і мережі трубопроводів доставляти воду з водопровідної станції безпосередньо до місця споживання.

Загальна протяжність водопровідних мереж системи подачі і розподілу води у м. Харкові складає 2616 км. Діяльність КП КГ «Харківкоммуночиствод» в секторі централізованого питного водопостачання здійснюється в умовах локальної монополії.

Нами проведено анкетування домогосподарств м. Харкова щодо використання питної води централізованої подачі та з інших джерел (з природних джерел самостійного набору, привозна машинами та ін.) для приготування їжі, миття посуду,

прання білизни, приймання ванн та душу, прибирання приміщень тощо. Використовувалась випадкова вибірка у 3-х районах м. Харкова. Анкетування у формі інтерв'ю було проведено протягом листопада 2011 р. Отримано 176 анкет. Більшість опитаних (24,6 %) використовують лише джерельну воду для приготування їжі, 63,1% – частково використовують джерельну воду і лише 12,3 % у повній мірі лише водопровідну воду. Використання води з підземних джерел мотивується респондентами більш високою якістю води (відсутністю неприємного запаху, особливо хлору, осаду, смаку, впливу на стан здоров'я).

Підготовка і очищення води в центральному водопостачанні відбувається у декілька етапів. Основні етапи фільтрації і очищення води: механічна фільтрація; відстоювання; фільтрація через шар піску; етап аерації; стерилізація.

Водопостачання м. Харкова здійснюється з трьох незалежних джерел, розташованих на значній відстані, як між собою, так і від м. Харкова: р. Сіверський Донець з Печенізьким водосховищем (40 км від м. Харкова) – близько 75% загальної подачі води, Краснопавлівського водосховища каналу Дніпро-Донбас (140 км від м. Харкова) – 23,5% води та артезіанських свердловин завглибшки від 80 до 800 м.

Проведені маркетингові дослідження ринку централізованого питного водопостачання м. Харкова дозволили сформулювати основні напрями стратегічного плану розвитку КП КГ «Харківводоканал» щодо: доведення питної води в системі до вимог законодавства України; підвищення рівня якості послуг; створення ефективної системи управління підприємством; реалізації зберігаючи програм; проведення реконструкції та реалізації підприємства; розширення обсягів надання послуг; вирішення питань оплати послуг водопостачання.

Встановлено, що один з пріоритетних напрямків розвитку системи водопостачання у Харківському регіоні є відновлення підземних (артезіанських) джерел водопостачання. За попередньою оцінкою запаси підземних вод для потреб центрального питного водопостачання м. Харкова складають 154,9 тис. м³/добу. Частка цієї води від загальної подачі в системі – 1,43% (9,1 тис. м³/добу), а прогнозна – 147,05 тис. м³/добу.

Виконання плану робіт вимагає зміни самої існуючої схеми централізованого питного водопостачання. Це пов'язано з тим, що збільшення продуктивності артезіанського водопроводу змінить існуючий баланс водопостачання за рахунок зниження подачі води з двох інших джерел – р. Сіверський Донець і Краснопавлівського водосховища каналу «Дніпро-Донбас». Одним з найбільш перспективних варіантів є виведення з експлуатації I-го блоку Кочетокської водопровідної станції продуктивністю 87,5 тис. м³/добу.

Економічний аналіз показав, що окупність програми Комплексної реконструкції, модернізації і розвитку системи центрального водопостачання м. Харкова складає 11 років. Загальні капіталовкладення становлять 230,234 млн. євро.

Перелік використаних джерел інформації

1. Закон України «Про затвердження загальнодержавної програми «Питна вода України» на 2006–2020 рр.» від 3 березня 2005 року №2455-IV.
2. Антонова С.Є. Оцінка доступності послуг водопостачання.– Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgrp/ekon/2009_42/v48_ek056.pdf.
3. Водный сектор в Германии: методы и опыт. – Режим доступу: <http://www.umweltdaten.de>
4. Джуган В.О. Правове регулювання державної водної політики в Україні // Держава і право. – сер. Економічні науки. – 2010. – вип. 96. – С.70-75.
5. Жемерова В. Водні ресурси Харківської області та соціально-географічні аспекти їх дослідження. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Chseg/2010_8/Zhemerova.pdf
6. Перевознюк В.В. Оптимізація фінансового забезпечення підприємств водопостачання та водовідведення України // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 5. – С.291-296.